

Narození Ježíše Krista / 25. 12. 2025 / Matouš 1, 18 – 25

Bratři a sestry,
slavíme svátek Kristova narození.
podivuhodným způsobem vstupuje Boží syn do našeho světa. Josefova snoubenka přišla do jiného stavu a určitě ne s Josefem. Všimněme si těch zvláštních, tajemných slov, které to hned na úvod vysvětlují: Dříve, než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého.... Kraličtí mají: Nalezena jest těhotná z Ducha svatého. Kdo to vlastně shledal? Kdo ji to našel těhotnou? To přece žena musí zjistit sama. Ten neurčitý způsob už čtenáři evangelia naznačí, že se tady děje cosi zvláštního a tajemného. A my si jen povzdychneme, že když je Duch svatý při díle, tak to často neshledáváme a nepoznáváme.

Evangelista svoje vyprávění formuluje tak, aby bylo předem jasno. To ale ještě nemůže mít Josef. Toho to zjištění v té chvíli pěkně rozhodí.

Podivné Mariino těhotenství v této chvíli nese velice těžce a není divu, že se rozhodne k zásadnímu činu. Vše má přitom zůstat v přísné tajnosti. Propustím ji, na to mám svaté právo a přitom z toho nebudu dělat skandál. Prostě se potichu rozejdeme. Zůstane to mezi námi dvěma, nebude to nic pro senzacectivé sousedy. Evangelista tento Josefův čin hodnotí maximálně kladně. “Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě“. Mohl ji taky obžalovat z cizoložství a zcela dle litery zákona trvat na potrestání. Zasnoubení se právně i prakticky v jeho době rovná manželství.

Ale přece – ani s tímhle maximálně čestným a ryzím postojem Josef ještě plně nepochopil, oč zde vlastně jde a co se tady rodí za příběh. A právě proto že nyní nerozumí, musí slyšet to andělské: “Neboj se. Neboj se se přijmout Marii, svou manželku“. Neboj se řečí, neboj se o svá mužská a manželská práva, neboj se postavit se proti proudu, neboj se rozhodnout úplně jinak, nežli jak velí slušný mrav, zdravý rozum i náboženský zákon.

Tady je bratři a sestry dobré se zastavit a slyšet důležitou věc. Jakkoli je dobré a jistě potřebné dbát na dobrou pověst, žít slušně a mít svoje zásady, platí zároveň, že si s tím člověk v žádném případě před Bohem a tváří v tvář Kristu přicházejícímu na svět nevystačí. Evangelium o vtěleném Kristu, o narozeném Spasiteli, není jen svátečním doplňkem našeho slušného a dobrého života, na kterém si leckdy tak zakládáme. Kristus se nenarodil proto, aby potvrdil a orazítkoval náš spořádaný a možná i zbožný život. Přišel naopak proto, aby hladinu našeho života rozvířil. Aby naše lidské hodnoty postavil na hlavu.

Tady bychom se možná mohli proti těmto slovům ohradit. Cožpak na naší mravní bezúhonnosti nezáleží? Vždyť přece nám musí jít o to, abychom i svým životem dělali Pánu Bohu čest a nedali příčinu k pohoršení! Co si o nás lidi pomyslí? Ano, to nás trápí někdy víc, nežli je zdrávo. O to v prvním sledu šlo i Josefovi. Čteme – li ale o něm, že je to spravedlivý člověk, pak je za tím zdaleka nejen jeho morální charakter, ale je to jeho kvalifikace víry. On miluje Pána Boha víc nežli svého nejbližšího člověka. Nejde mu ale jen o svou vlastní pověst, ale jde mu i o to, aby Boží jméno nebylo před lidmi zneváženo! V naší víře nejde o to, abychom si stavěli pomníky své bezúhonnosti ani zbožnosti. Nejde o to, abychom měli vždycky jen to nejčistší svědomí. Ani o to, abychom lidi přesvědčovali o tom, že je Bůh opravdu dobrý a svatý a abychom ho hájili. On to nepotřebuje. Jde o to, abychom se mu otevřeli, tak jako i tomu, který se rodí na svět.

Ježíšův příběh už s těmi podivnými okolnostmi, doprovázejícími jeho narození vůbec nezapadá do našich představ o tom, co je slušné, čestné a spravedlivé. Dokonce by se dalo říci, že při svém vstupu do našeho světa přichází úplně nevhod. V Betlémě je zavřeno a nikde ani kousek místa. Josef musí řešit problém, který by nečekal. A i dále v Ježíšově životě to bude právě tohle čím dál tím zřetelnější a jeho konflikty se spravedlivými budou čím dál hlubší. Proto tedy: „Neboj se.“ Nebojte se, nebojme se bratři a sestry přijmout příběh, který začíná s nádechem skandálu.

„Co v ní bylo počato, je z Ducha svatého.“ Právě tohle v tomto Matoušově příběhu o Kristově narození zazní hned dvakrát. Ten život, který teď začíná, má pečeť Ducha svatého. Ten nový život má patřit do řádu nečekaných a velikých skutků Božích.

„Porodí Syna a dáš mu jméno Ježíš, neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ Marie a Josef směji jako první být u toho, když Bůh chystá záchranu, spásu, vysvobození. Ježíš má mít stejné jméno jako Jozue ve Starém zákoně - velký vojevůdce do zaslíbené země. Jasná souvislost. On to je, skrze kterého přichází záchrana. Moc hříchu a viny člověka mrzačí a pokřivuje stejně jako otroctví. A je to moc tak velká, že na ni člověk sám se svou chatrnou mocí nestačí. Nezlikviduje ji ani osvěta, ani vzdělání, výuka dobrých mravů. Hřích se zabydluje v životech těch, které nazýváme zločinci i v životech lidí slušných a spořádaných. V životech chudých i bohatých, zbožných i bezbožných: Život v hříchu není přitom jen něčím, do čeho jen bezmocně vplouváme, není to jen proud, který nás strhne a my jsme to přece nechtěli. Ale je to taky to, na čem se podílíme, čemu dáváme sami vznik, v čem už umíme dobře chodit. Je to bahno, do kterého jsme až po uši namočení. Tohle všechno v nás Ježíš přišel prorazit a pokořit. On přišel, aby pouta hříchu přetřal. Přišel, aby ztemnělý svět prozářil Božím světlem.

Takovýto příběh záchrany se nyní začíná odvíjet.

Evangelista nyní cituje Starý zákon. To proto, aby ukázal, že si zvěst o Ježíšově vtělení a narození nevybájl: “Hle dívka počne a porodí Syna a dají mu jméno Immanuel, tj. přeloženo “Bůh s námi.“ To, co se děje, je podle Bible. Není to zbožný výmysl autora. Nám křesťanům pak má být dáno jasně na srozuměnou, že nelze Ježíšovi, jeho příchodu na svět, jeho dílu spásy porozumět bez Starého zákona. Ježíš přichází, aby v něm samotném byl Bůh s námi. Až vánoce pominou, až světla a svíčky zhasnou, až vánoční stromek opadá, máme vědět, že tohle zůstává. Bůh je s námi. V Kristu sestoupil, aby k nám lidem řekl svoje jasné ano. Ke všem lidem, nejen k těm, kteří jsou „dobré vůle“. Jestliže Lukáš napíše, že Bůh má v lidech zalíbení, pak mluví o všech lidech, o zlých i dobrých, o všech národech. Bůh je nablízku i tehdy, když třeba ani nestojíme o to, aby nám někdo mluvil do života.

„Když se Josef probudil ze spánku, učinil tak jak mu přikázal anděl Hospodinův a přijal svou manželku k sobě.“ Když se probudil ze spánku... Bratři a sestry, opět – nepřipomíná nám to něco, tedy někoho, opět ve Starém zákoně? Ano, jistě. Koho jiného nežli Josefa egyptského, mistra snů ! Skrze sny tehdy Hospodin vstupoval do komunikace s člověkem, aby uchystal nové věci oproti lidskému očekávání. K Josefovi, synu Davidovu promluví podobně a to, co mu ve snu zjeví, je zlomem v jeho postoji k Marii. „Přijal svou manželku k sobě“. Ale to ještě není všechno. Na závěr našeho oddílu čteme, že „spolu nežili, dokud neporodila syna, a dal mu jméno Ježíš.“ To je už nádherné jednání víry. Josef s Marií tak vlastně ustupují do pozadí, které nemá nic společného se strachem o dobrou pověst. Josef přijímá svou manželku. Dočasné odřeknutí se intimního manželského života znamená, že je proroctví o narození Ježíše střeženo ve své platnosti. Tady má právě tímto odříkáním znovu a ještě jednou vyniknout, že Mariino těhotenství nejen že není nechtěné a nelegitimní, ale chce ho sám Bůh. Ten je jeho nejvlastnějším původcem. Ježíš se narodil, aby byl s námi. To je důvod pro naši dnešní radost. Příběh leckdy neunesitelné tíhy našeho lidského údělu, šedivost dní, nesvátečních pocitů opuštěnosti - to je i příběh Ježíšův.

On je s námi. A nejen že se nemáme bát jej přijmout, ale naopak to musíme udělat. Závisí na tom náš život. Musíme to udělat, přestože i do našeho života může Kristus vstoupit nevhod a donutit nás zpřeházet naše vlastní životní hodnoty.

Nežili spolu, dokud neporodila syna - a dal mu jméno Ježíš. Ve starém Izraeli začínal v pravém slova smyslu lidský život právě takto. Že bylo nad dítětem povoláno jeho jméno – jeho otcem. Ne již s prvním nadechnutím, ale tím, že nad ním zaznělo jeho jméno. Vyjadřuje lidskou podstatu, lidské povolání. Přijmeš – li jméno, jsi povolán do života. Nad narozeným dítětem zazní jeho

jméno z úst Josefových. Z Ježíšova jména zní slovo záchrana, spása. To je jeho životní program, který právě započal. A dodejme ještě, že jakkoli máme i my každý svoje jméno, přece navíc jako křesťané na sobě nosíme právě jméno Ježíše Krista. A v něm máme dobrou naději, že náš život nebude ukončen ani nadechnutím a výdechem posledním. Amen.

Modlitba: *Hospodine, ty který jsi ve svém Synu učinil nové a nečekané věci, daruj nám dnes pravou radost z jeho narození. Pomož nám zahodit a odmítnout naše vlastní zásluhy, naše přísná měřítká, která často vznášíme vůči jiným i vůči sobě. Chceme se před tebou, Bohem svatým, věčným, jednajícím a sestupujícím, pokorně sklonit. Amen.*